

1. “TAALSPELLETJES”

Bewaar jij het lekkerste voor het laatst? Of eet je het lekkerste het eerst? Tot voor kort bewaarde ik het lekkerste voor het laatst, want dan kon ik het langst van die lekkere smaak genieten. Ik verbaasde me er steeds over dat mijn twee zonen, Sepp en Bendt, altijd begonnen met het lekkerste. ‘Als ik mijn eten nou niet op krijg ... dan heb ik het lekkerste niet gegeten en dat mag niet gebeuren,’ zei Bendt eens.

Dat zette me aan het denken. Moest ik misschien ook gewoon met lekkerste beginnen? Ik twijfelde. Maar toen las ik in Enrico Galiano’s boek *De bijzondere woorden van Gioia* over de lekkere taartjes die een leraar filosofie voor zijn leerlingen had meegenomen. De leerlingen mochten er allemaal een kiezen. Ze waren nog niet halverwege met het eten van de taartjes toen de leraar gebod te stoppen en de taartjes weer in te leveren. Het werd rumoerig in de klas. Ze hadden het lekkerste deel voor het laatst bewaard en nu mochten ze niet verder eten ...

Dat was de belangrijke les van de leraar. Je hebt maar één taartje en maar weinig tijd om het op te eten. Eet niet eerst de korstjes, maar eet het lekkerste nu, want nu heb je daar de tijd voor. Doe het leukste het eerst. Want nu kan het.

Daarom begin ik dit boek met het leukste hoofdstuk: de spelletjes! Alhoewel ... het leukste hoofdstuk? Alle hoofdstukken in dit boek zijn natuurlijk leuk! Ga nu maar met veel plezier aan de slag met het vergroten van je woordenschat en het creatieve taalplezier.

Letter-van- de-week-spel

Papier of een schrift en schrijfgerei

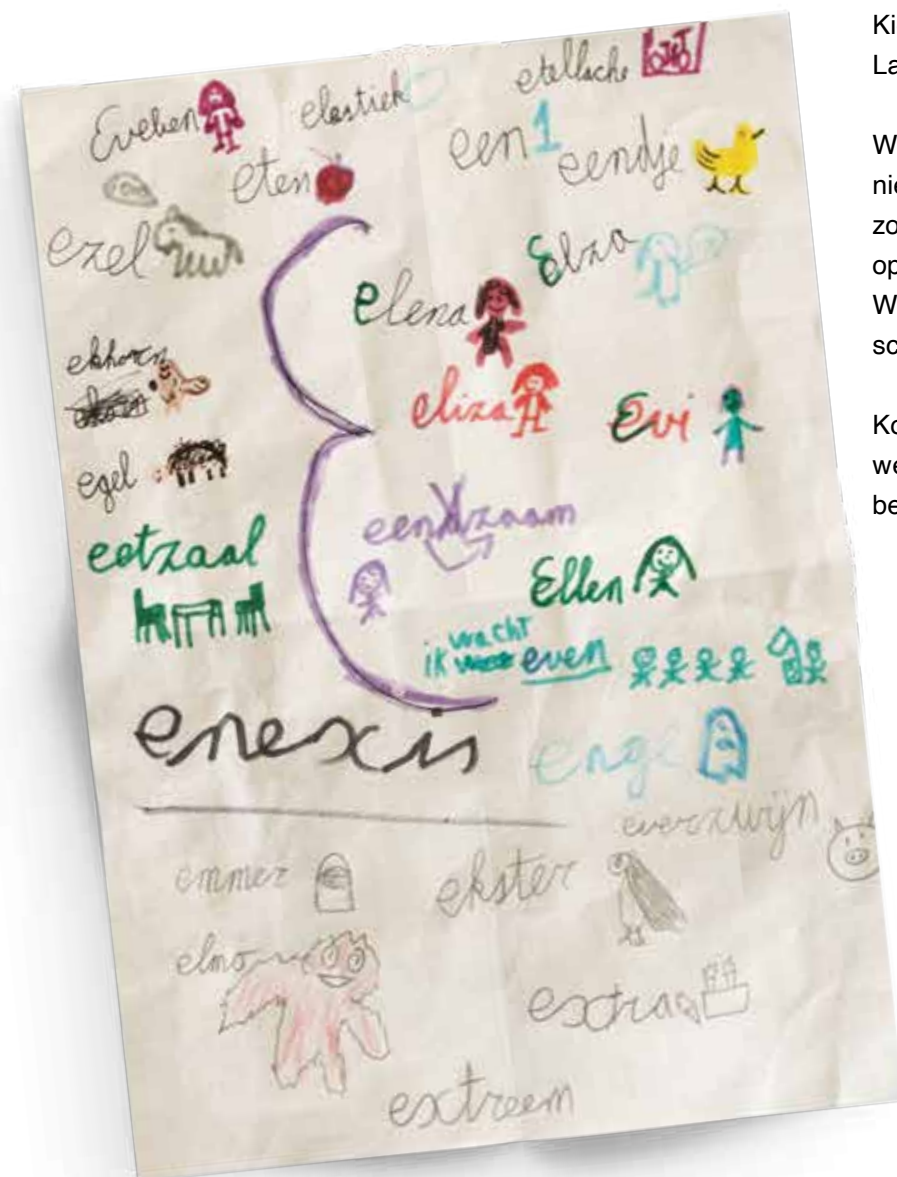
Kies een keer per week een letter en schrijf die letter op. Laat de leerling die letter ook (proberen te) schrijven.

Welke woorden kunnen ze met die letter maken? Lukt het niet om zelf veel woorden te bedenken? Ga in de klas op zoek, in de school of op het schoolplein. Schrijf alle woorden op en lees ze samen door. Bespreek de moeilijke woorden. Wat betekenen ze? Een goede oefening om je woordenschat uit te breiden!

Kom de hele week herhaaldelijk terug op de letter van de week en vraag meteen of iemand nog nieuwe woorden bedacht heeft.

Praktische tip!

Laat de letters en woorden op papier schrijven of in een schrift waar ook in getekend en geplakt mag worden. Zo heeft iedereen op het einde een heel creatief boekje!

Evelien, 8 jaar

Spullenalfabet

Pennen, een liniaal, een nietmachine, gummen, bestek ...

Laat de kinderen de letters van het alfabet maken met spulletjes uit de klas of van thuis. Ze kunnen bijna alles gebruiken. Hoe gekker, hoe leuker!

Het zou ook tof zijn als jullie de foto's op Instagram, Twitter of op de Facebookpagina van *Lees, verwonder en schrijf* delen met de hashtag #spullenalfabet of #leesverwonderenschrijf. Die laatste hashtag kun je voor heel het boek gebruiken!

Praktische tip!

Vergeet niet om foto's te maken van het spullenalfabet, zodat jullie er later met plezier opnieuw naar kunnen kijken.

Bo, 8 jaar

Levend alfabet

Jezelf!

Dit is een variant op het spullenalfabet, maar dan met de kinderen uit de klas (of broertjes of zusjes). Ga met z'n allen naar de gymzaal of als het mooi weer is naar het schoolplein of het park en laat steeds een aantal leerlingen een letter vormen.

Praktische tip!

Vergeet ook hier weer geen foto's te maken! Misschien kunnen ze wel op de schoolwebsite of in de nieuwsbrief?

Sss, een slang!

Aangenaam

Eentje voor elk beentje

Vriendjes :-)

Jada!

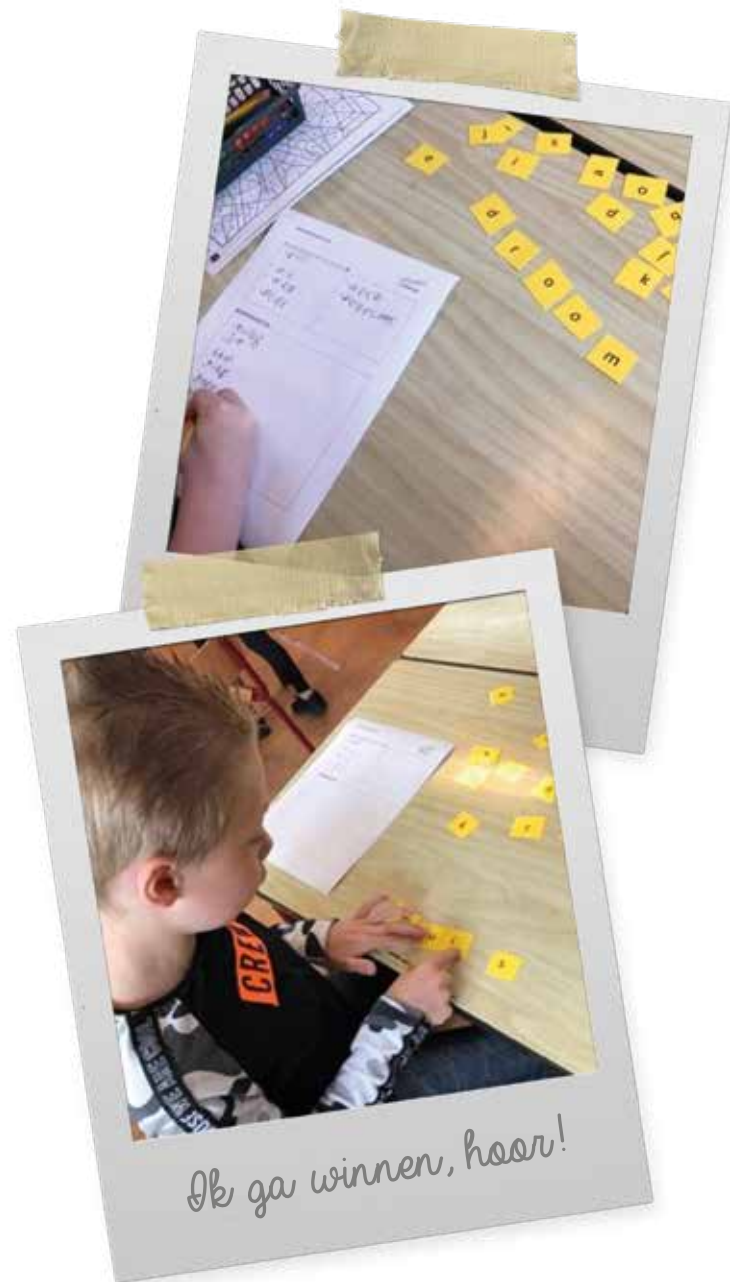
Lekker luieren ...

Ziezo!

Idee!

Diego, 7 jaar

Wie maakt de meeste woorden?

Papier en schrijfgerei

Schrijf of print de letters van het alfabet op kaartjes. Laat de leerling of een groepje leerlingen zoveel mogelijk woorden proberen te maken. Die woorden schrijven ze op en daarna kunnen ze de letters opnieuw gebruiken. Je kunt ook variaties toevoegen aan de opdracht: zeg bijvoorbeeld dat de klinkers minimaal drie keer moeten voorkomen en de medeklinkers minimaal twee keer.

Praktische tip!

Het is handig om de letters te lamineren, zodat je ze vaker kunt gebruiken.

Op-zoek-naar-je-naam-spel

Kranten, tijdschriften, een schaar en lijm (en tekengerei)

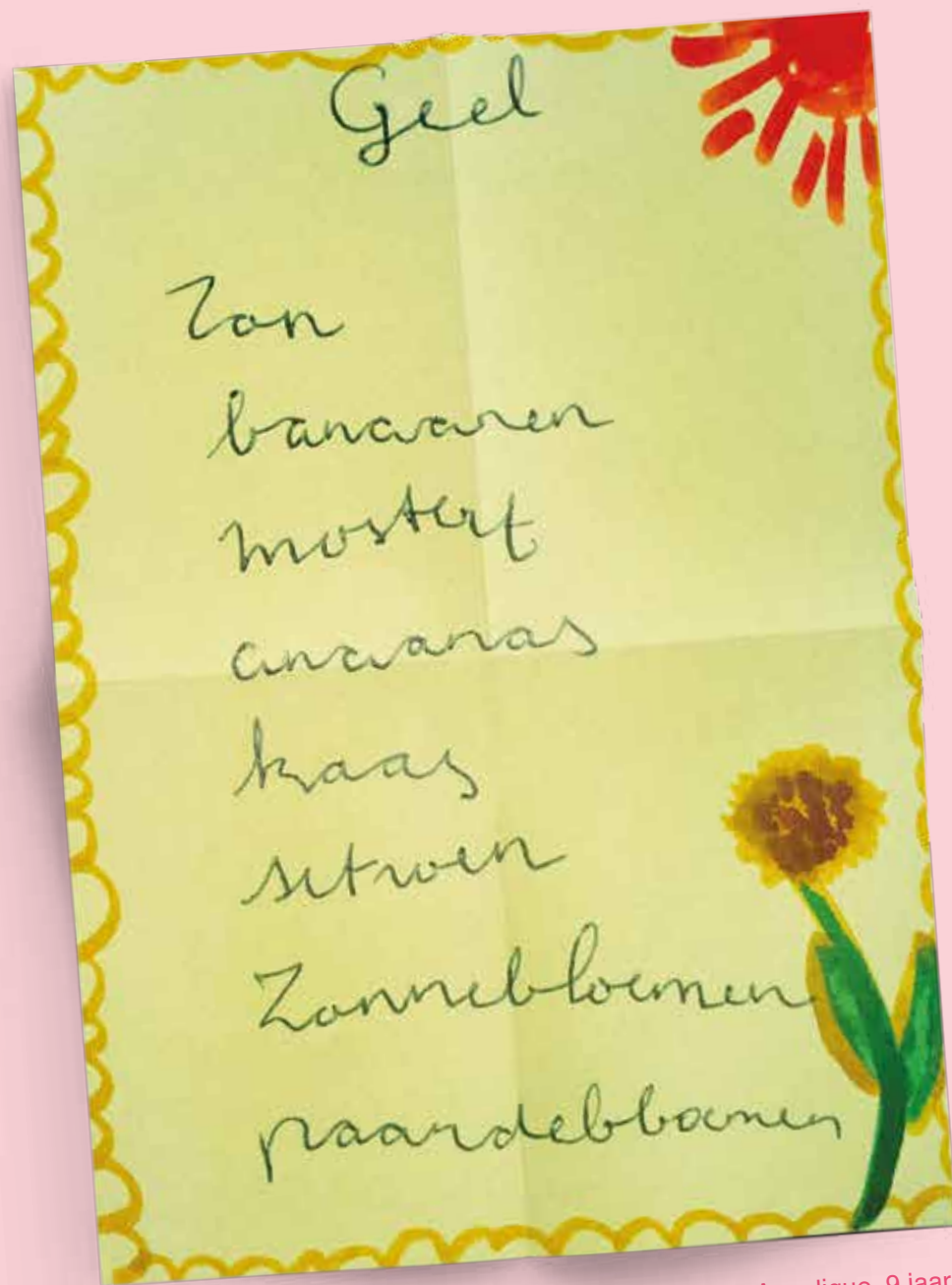
Laat het kind in tijdschriften en kranten op zoek gaan naar de letters van haar of zijn naam. Laat ze die letters vervolgens uitknippen en in de juiste volgorde op een vel plakken. Om het af te maken tekenen de leerlingen er hun eigen portret bij.

Praktische tip!

Dit is ook leuk om aan het begin van het schooljaar te doen en deze in de klas te hangen. Als de leerling ook nog op zoek gaat naar zijn of haar geboortedatum in letters en cijfers, kan het tegelijk als verjaardagskalender dienen.

Daan, 7 jaar

Angelique, 9 jaar

Kleurenspel

Raaf en Papegaai. Expeditie regenwoud van Li Lefebure

Lees het verhaal 'De lievelingskleur van Raaf' voor uit *Raaf en Papegaai. Expeditie regenwoud*. Daar komen veel kleuren in voor. Na afloop vraag je de kinderen welke kleuren ze hebben gemist.

Vraag de kinderen ook naar hun lievelingskleur. Om beurten mag iemand een kleur noemen. Bij elke kleur mogen ze opsommen welke dingen die kleur hebben. Schrijf alle ideeën op.

Praktische tip!

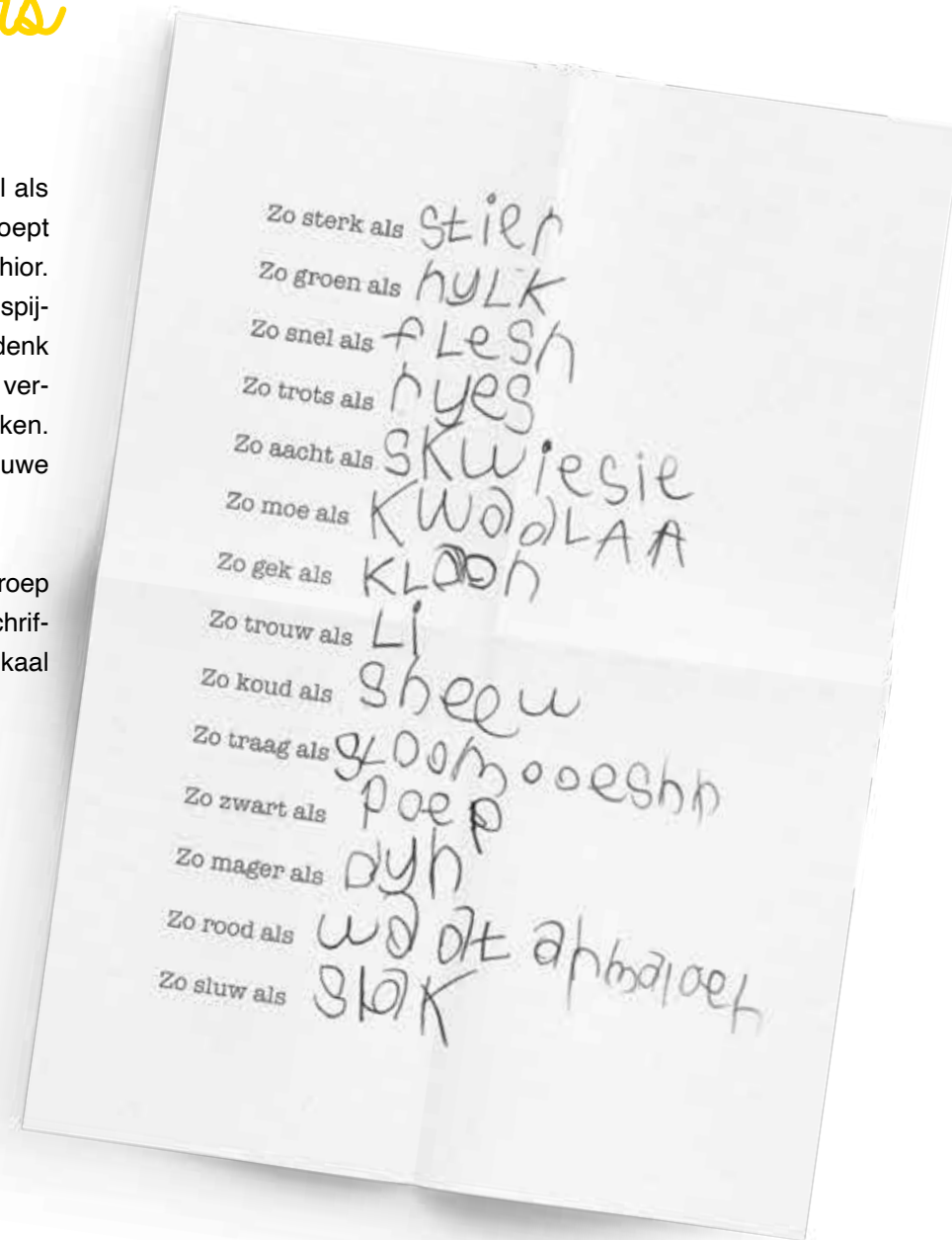
Laat de leerlingen de genoemde dingen tekenen. Natuurlijk in de juiste kleur!

Vergelijkingen maar dan anders

Je verbeelding!

Iedereen kent wel bestaande vergelijkingen als ‘zo snel als een haas’ en ‘zo sterk als een beer’. Maar mijn zoon roept al jaren dat niemand zo sterk is als zijn grote broer Melchior. Zelfs een beer niet. Het is dus ook niet ‘zo hard als een spijker’, maar ‘zo hard als de spierballen van Melchior’. Ik denk dat veel kinderen het niet altijd eens zijn met bestaande vergelijkingen. Daarom gaan we nu eigen vergelijkingen maken. Want vergelijken is nóg leuker als je zelf een eigen, nieuwe vergelijking hebt gevonden.

Als ze alle letters van het alfabet al hebben gezien, kan groep drie of het eerste leerjaar deze opdracht zelfstandig en schriftelijk doen. Maar je kunt de opdracht natuurlijk ook klassikaal doen.

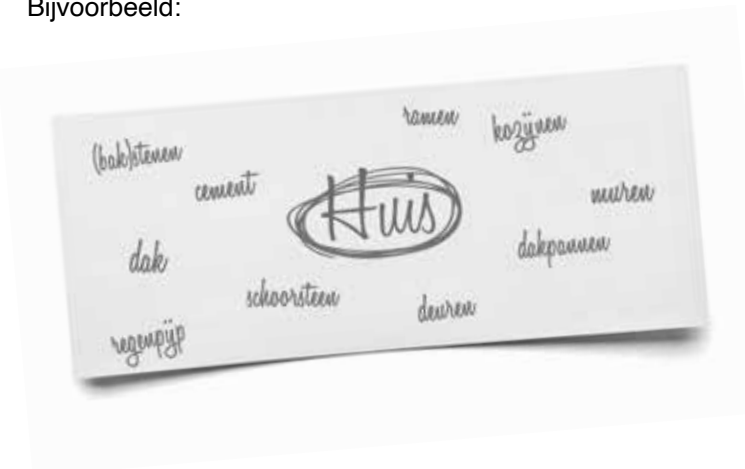
Dayla, 7 jaar

Ontleedspel

Het bord of papier en schrijfgerei

Schrijf een woord op het bord of op een groot blad. Vervolgens ga je het samen ontleden. Welke woorden hebben allemaal te maken met het hoofdwoord? Elk woord dat de kinderen bedenken wordt opgeschreven. Dit spel wordt klassikaal gedaan.

Bijvoorbeeld:

Creativiteit, verbeelding, woordenschat | Groep 3 t/m 6 – 1ste t/m 6de leerjaar

Het school-abc

Goede speurogen, een schriftje of papier en schrijfgerei

Laat kinderen in groepjes door de school lopen en op zoek gaan naar voorwerpen (en of mensen) om hun school-abc mee te vullen.

- A van aanrecht in de keuken
- B van bureau van de juf
- C van computer
- D van directeur

Als de tijd om is, vergelijk je wie wat gevonden heeft. Het groepje dat de meeste woorden heeft gevonden, heeft gewonnen.

Praktische tip!

Schrijf bijzondere en/of moeilijke woorden op het (digi-) bord. Zo kun je de woordenschat ook nog vergroten.

Op-zoek-naar- de-letters-spel

Kranten, tijdschriften en knip- en plakgerei (en tekengerei)

Kies eerst een thema. Denk aan de lente, de boerderij of 'Ik wil later ... worden.' Dan mag elke kind een zin bedenken die daar bij past. Wie een zin bedenkt over de boerderij, kan bijvoorbeeld zeggen: 'De boer melkt de koe.' Vervolgens gaat het kind op zoek naar alle letters om die zin te vormen en knipt die uit. De letters kunnen dan op een vel geplakt worden.

Praktische tip!

Als ze klaar zijn met de zin, kunnen ze een tekening maken die bij hun zin hoort.

Bendt, 10 jaar

Het raadselspel

Willekeurige voorwerpen

Kies een voorwerp zonder dat de kinderen weten wat het is. Leg het voorwerp onder een doek. Ieder kind mag een keer raden wat het voorwerp zou kunnen zijn. Ze kunnen ook vragen stellen. Is het een gebruiksvoorwerp? Is het voedsel? Kun je ermee schrijven? Is het iets om iets mee vast te maken? Plakt het?

Praktische tip!

Je kunt dit spel ook per thema doen, door eerst een thema af te spreken en daarna de voorwerpen te kiezen.

Praktische tip!

Als je na deze opdracht een boek zou voorlezen, kies dan een voorwerp dat in het boek voorkomt. Zet het boek rechtop, op je bureau, zodat de leerlingen de cover goed kunnen zien. Vraag de leerlingen of ze denken te weten waar het boek over gaat. Vertel dat het voorwerp dat onder het doek ligt te maken heeft met het boek. Je kunt het boek ook al voorlezen en in spanning afwachten of de kinderen het voorwerp raden wanneer het ter sprake komt in het boek.

Ik ben Sepp en ik was een super lang potje aan het spelen en als ik zeg super lang dan is het ook echt super de puper lang ik landde in retail pow en ik had meteen 8 kills in het begin en toen ging ik naar de grotto en daar haalde ik nog eens 7 kills en toen ging ik rennen voor de cirkel en toen kreeg ik door de storm ook nog eens 50 HP Damage en toen vond ik een camp-fire en toen waren er nog 23 mensen en daarvoor moest ik dus gaan pushen en ik had een gouden pomp wit een loot drop gekregen en op dat moment zag ik dat er nog een iemand over was ik moest hem killen en ik zag hem meteen daarna achter een boom kampen en toen schoot ik met de heavy sniper vol door zijn hoofd en had ik gewonnen.

Sepp, 11 jaar

Wie maakt de langste zin?

Papier en schrijfgerei

Iedereen krijgt een paar woorden waar een zin mee gemaakt kan worden. Zo kun je al een bepaalde zinsbouw geven waar de kinderen woorden moeten invullen: 'Ik ... maar ... want ... omdat ...' Wie de langste zin maakt, wint het spel.

Praktische tip!

Kies een onderwerp waar de zin over moet gaan, zoals vakantie, draken, carnaval of gamen.

Dierenalfabet

Papier en schrijfgerei, eventueel ook het internet en een encyclopedie

Er leven ontzettend veel dieren op onze bijzondere planeet. Maar lukt het jou ook om een dierenalfabet te maken? Neem papier en schrijf het alfabet van boven naar beneden. Probeer dan bij zoveel mogelijk letters een dier te vinden. Wanneer iedereen klaar is, kijk je wie de meeste dieren gevonden heeft.

Er bestaan dieren in alle letters van het alfabet, al is de ene letter wel wat moeilijker dan de andere. Denk maar aan de q. Wedden dat je de kinderen iets bijleert als je het hebt over de quokka? In onze taal begint er geen enkele diersoort met de x, dus daar kunnen de kinderen fantasiedieren bij verzinnen.

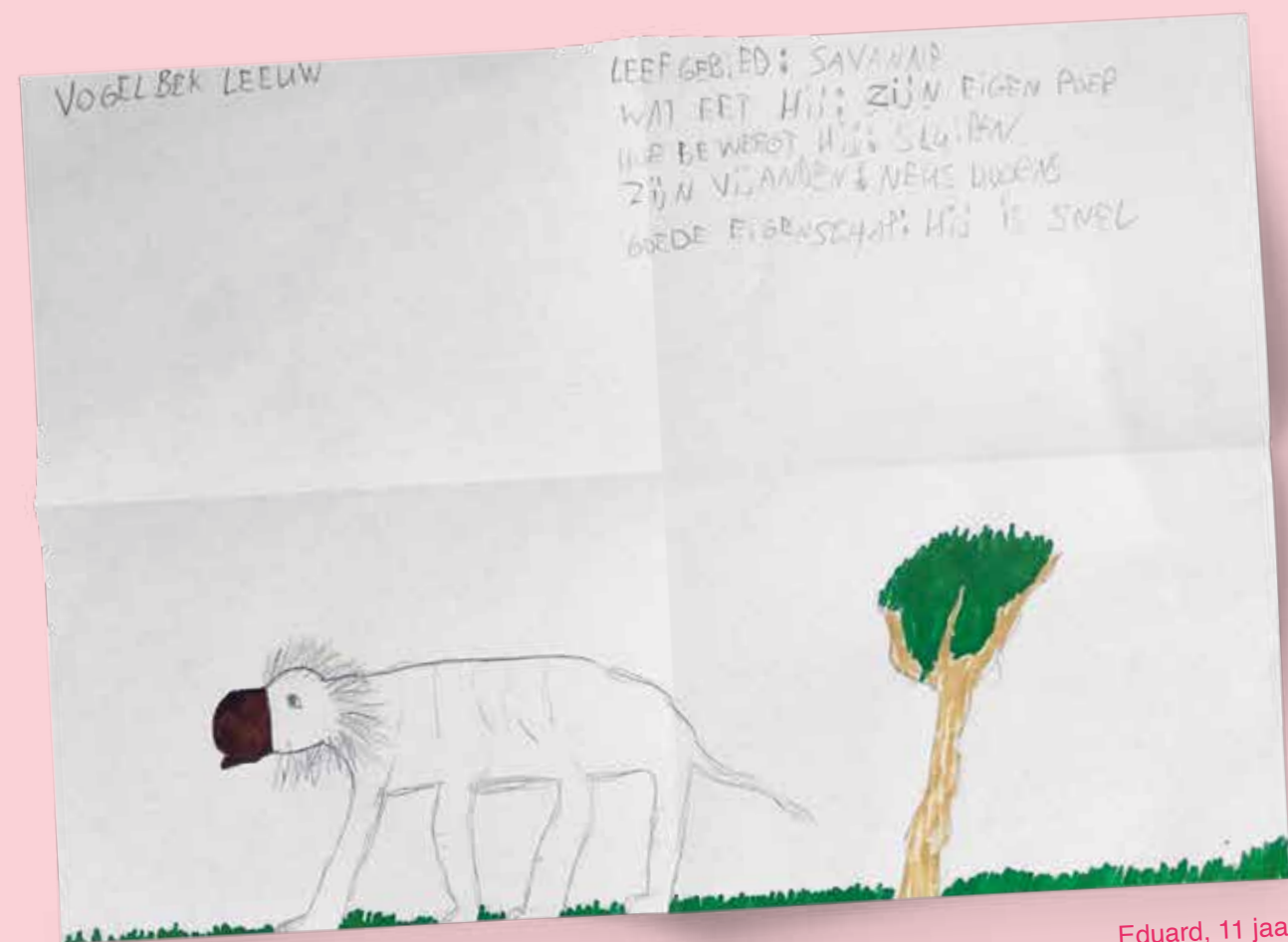
Woordenkampioen

Papier en schrijfgerei

Schrijf een lang woord op, zoals 'achteruitkijkspiegel' of 'knolserderijsoep'. Van de letters van het woord worden in vijf minuten zoveel mogelijk andere woorden gemaakt. Er mogen alleen maar letters uit het opgegeven woord gebruikt worden. Ook mag elke letter maar één keer gebruikt worden. Staat er drie keer een e in het woord, dan mag de e niet vier keer gebruikt worden, maar wel minder.

Praktische tip!

Ook hier kun je natuurlijk weer met thema's werken, zodat je steeds nieuwe woorden zoekt binnen dat thema. Helemaal top is het als leerlingen dat woord nog niet kennen en je hun woordenschat vergroot.

Nieuwe diersoorten

Papier, schrijfgerei en een knuffel (en tekengerei)

Elk kind neemt vandaag een dierenknuffel mee. Vorm tweetallen of drietallen en laat de leerlingen opschrijven welk dier ze hebben meegenomen. Hoe zou het dier eruitzien als je van deze twee dieren één dier zou maken? Stel dat ze een vogelbekdier en een leeuw hebben meegebracht, heeft het nieuwe dier dan de kop van een vogelbekdier en het lijf van een leeuw? Of denk jij dat dat dier er nog anders zal uitzien?

Je kunt de kinderen ook een nieuwe naam laten bedenken voor het nieuwe dier. Wat denk je van een vogelbekleeuw?

En dan kun je nog fantaseren over de leefgewoonten van het nieuwe dier. Waar leeft die vogelbekleeuw? Op een zelfbedachte plek? Of op de savanne? Misschien wel in de wolken? Of onder de grond? En wat eet de vogelbekleeuw? Oorsmeer van een olifant? De zuignappen van een octopus?

Praktische tip!

Je kunt de nieuwe dieren natuurlijk ook tekenen!

Woordenboekspel

Een woordenboek, papier en schrijfgerei

Elke leerling gaat in het woordenboek op zoek naar een woord dat hij/zij niet kent. Dan schrijven ze het woord. Daaronder schrijven ze de cijfers 1, 2 en 3 en bij een van die cijfers schrijven ze de juiste betekenis van het woord. Bij de andere cijfers schrijven ze verzonden betekenissen. Ze moeten wel betekenissen verzinnen die logisch klinken.

Om beurten mogen de leerlingen hun moeilijke woord voorlezen inclusief de drie betekenissen. Kunnen de andere kinderen raden welke betekenis de juiste is?

Mathilda, 11 jaar

Het culturele abc-spel

Papier en schrijfgerei (en tekengerei)

Deze opdracht kun je in de klas doen, maar het leukst is om met de klas naar een museum te gaan en bij elke letter van het alfabet een woord te zoeken dat met die letter begint. Verzamel de woorden kijk wie de meeste woorden gevonden heeft.

Bijvoorbeeld:

In het Natuurhistorisch museum:

A van Anatomie

B van Botten

C van Collectie (vlinders)

D van Dieren

...

Vergelijk aan het eind van deze les of aan het eind van het museumbezoek wat de kinderen gevonden hebben. Sommige woorden zijn moeilijk. Die schrijven ze op een apart blad en de betekenis ervan bespreek je aan het eind van de les.

Het laatste woord

Papier en schrijfgerei (en tekengerei)

Schrijf een zin op het bord. De leerlingen gebruiken het laatste woord om weer een nieuwe zin te maken. Vervolgens nemen ze daar weer het laatste woord van en die vormt weer het beginwoord van een nieuwe zin.

Bijvoorbeeld:

In het park lopen eenden.

Eenden zijn vogels.

Vogels vliegen soms naar warme landen.

Praktische tip!

Je kunt deze opdracht zowel individueel en schriftelijk als klassikaal en mondeling doen.

Praktische tip!

De zinnen hoeven niet per se inhoudelijk met elkaar in verband te staan, maar zo kun je wel een leuk verhaal krijgen!

Nieuwe samengestelde woorden

Papier en schrijfgerei (en tekengerei)

Geef alle leerlingen eerst een samengesteld woord. Dat is een woord dat uit twee (of meer) woorden bestaat, zoals 'zwembad' of 'theekop'. De leerlingen krijgen dan twee minuten de tijd om, met die woorden, zoveel mogelijk nieuwe samengestelde woorden te maken.

Praktische tip!

Elke leerling kan het leukste woord kiezen dat hij of zij heeft bedacht en dat tekenen.

Meysa, 9 jaar